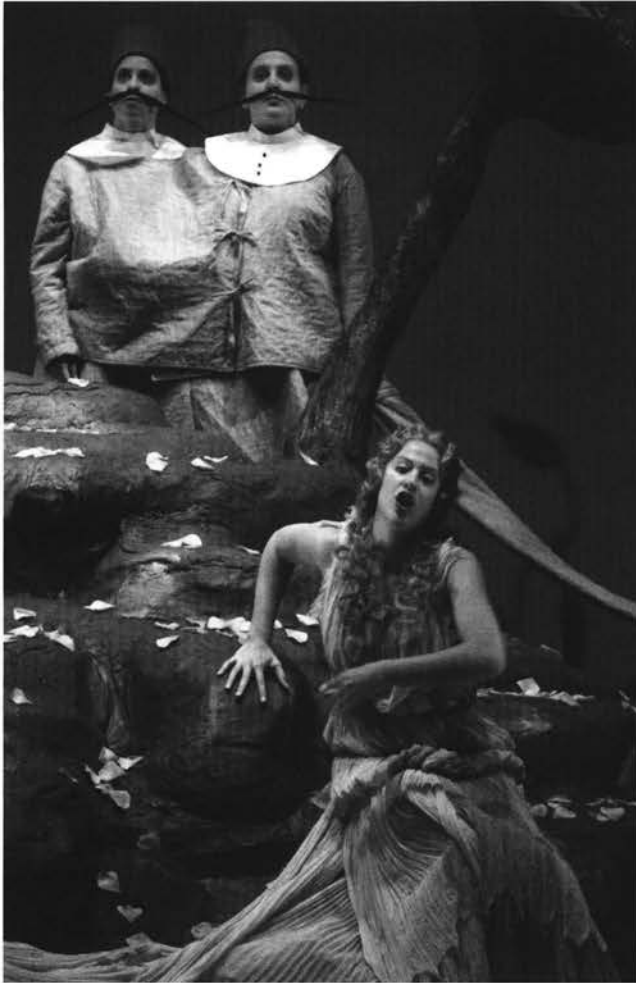

והעם רואים את הקולות

אורנה לנגר

"ארמיד" באופרה הישראלית

האופרה הישראלית פותחת את העונה בביצוע בכורה של האופרה "ארמיד" מאת גלוק, לליברית מאת פיליפ קינו, על פי הפואמה "ירושלים המשוחחררת" מאת טורקאוטו טסו; מנצח: סבסטיאן רולאן; בימוי, עיצוב, כוריאוגרפיה ואנימציה: אבשלום פולק וענבל פינטו; עיצוב תאורה: יוהאן טיבולי. בהשתתפות התזמורת הסימפונית ראשון לציון ומקהלת האופרה הישראלית בניצוח לאונטי וולף, המשכן לאמנויות הבמה, 24.11.2006

אם אופרה היא מדיום טוטלי המלכד מוסיקה עם מחול ושירה, הרי שהאופרה הישראלית שמה מאז ומתמיד את הדגש במדיום התיאטרלי ויוואלי. לא בכדי בחרה לפתוח את העונה החדשה בהפקת בכורה של אופרה שמעולם לא בוצעה בארץ, "ארמיד" של גלוק, אותה הלחין ב-1777 לליברית של קינו, המושתת על האפוס "ירושלים המשוחחררת" - טקסט שכתב המשורר טורקאוטו טסו ב-1581 ובו מתוארת ארמיד נסיכת דמשק המתאהבת באויבה המושבע הנסיך הצלבני רינו, אך זה לא משיב לה אהבה. בייאווה פונה ארמיד לעזרת פיות, מכשפות, קסמים ופיתוי ולבסוף היא פונה למכשפת השנאה החבויה בה, שתסייע לה ללבות את אש הנקמה; אך כל זאת לשווא! מושפלת ונואשת מציתה ארמיד את ארמונה המכושף וצוללת לשאול הבמה הנפערת ובלועת אותה.

ב"ארמיד" יצר גלוק מהפכה בכך שהעמיד את סיפור העלילה במרכז האופרה כשהמוסיקה והתנועה מבליטות אותה. ביצירה זו הוא יותר משורר וצייר מאשר מלחין. הוא תמצת ומחק את כל הסלסולים הארכניים שהיו נהוגים בסגנון ה"גרנד אופרה" הצרפתית והדגיש באריות הקצרות המשתלבות בעלילה את תשוקתה של ארמיד - תפקיד תובעני של זמרת ששרה מראשית האופרה ועד תומה!

כוכבי הפקה מרתקת זו היו הרקדנית ענבל פינטו והשחקן ובמאי אבשלום פולק שעיצבו בעבר את הכוריאוגרפיה לתיאטרון המחול "אויסטר". את גרסתם העלו כבר לפני שנתיים בפסטיבל וייסבדן שבגרמניה. דווקא העובדה שבאו מעולם המחול ואינם קוראים כלל פרטיטורות תווים - שחררה אותם מהצורך היהיר להעביר מסר "מטיף" בבימויים ולהעמיד תפאורות גרנדיוזיות. תחת זאת שקדו על עיצוב אסתטי מושלם לכל תנועה וצליל. הם יצרו פנטסיה קסומה ומלאת הומור שופע של תיאטרון צלליות על רקע הבמה, והפכו את התלבושות עצמן לגיבורים הנוטלים חלק במופע: רקדניות העוטות חליפות ספוג ורדרדות בעלות עכוזים דשנים ופטמות אשר ייצגו את ה"פיתוי", מכשפה אדמונית דמוית דרקון המייצגת את "השנאה" וסאגה של מגבעות משופדות, אבירים עוטי שריון ורומח, רקדניות שטופפו על קצות האצבעות המשוננות שדמו לפרסות סוסים "שטניות" נוסח אגדות ימי הביניים, או לחילופין, גיבורות מאוהבות בגלימות "שמימיות" תכולות נוסח אלילות יוון, ששוליהן אחוזים בידי שדונים חביבים. חברי המקהלה ה"ממושמעת" עטו פרוות צמר כשלצווארן של ה"כבשים" הפועות מוצמד פעמון קטן; הנסיכה-המכשפה ארמיד שרה מראש ה"מבצר" - אוהל בד מתנפח שהוצב בראש מדרגות לוליניות והפך במערכה השנייה לגשר תחתיו אצו רצו הרקדנים.

התלבושות הפכו בהפקה ייחודית זו לא רק לגיבורי המופע אלא אף עיצבו חללים וצורות גיאומטריות על הבמה: כך למשל הצאיתה של ארמיד הפכה לעתים לאוהל תחתיו תינתה אהבים עם אויבה המושבע ובמערכה השנייה הפכה החצאית למבצר; משולשי הקרניים/כנפיים של השדונים הקטנים הפכו לטרפזים ששימשו שער תחתיו נעו הדמויות במחול מרהיב. שפע הרעיונות ההיתוליים של הפרודיה הגרוטסקית על אגדת ילדים נאיבית לכאורה היה משעשע ומרהיב, שכן החירות שנטלו לעצמם פולק ופינטו לעצב את הבמה במגוון סגנונות - החל בארט-נובו ועד למופע מחול עתיר נוצות סגנוניות כ"פולי ברז'ר" הפריזאי - הותיר מקום לדמיון החופשי.

התזמורת הסימפונית ראשון לציון ניגנה תחת שרביטו של המנצח הצרפתי סבסטיאן רולאן, ללא ויבאטו, כראוי לסגנון התקופה, אך לרוב בצליל רם וחד כתער שכיסה על קולות הזמרים. אלה נאלצו להתפתל על הבימה קמעא ולהטות את גוים לאחור כדי להפיק צליל שיוכל להתגבר על עוצמת התזמורת. הרשימו בשירתם זמרת הסופראן הצרפתייה סופי מרין דגור שעמדה ב"גבורה" בתפקידה ההרואי, במסגרתו היא שרה ללא הפוגה כמעט, מראשית האופרה ועד תומה, והבריטון הגרמני כריסטיאן אימלר, שזו לו הופעתו הראשונה באופרה הישראלית. בקולו הענוג היטיב לגלם את תפקיד האביר הצלבני אובלד. לא כל השירה היתה אחידה ברמתה, אך בהפקה זו, ששמה את הדגש על הוויזואלי, היה זה תענוג צרוף לעקוב אחר יפי המוסיקה הזורמת וקסם הבמה, התפאורות והתלבושות; ומעל לכל - להתענג על שלל הרעיונות ההומוריסטיים. הקהל הצמא ללחם ושעשועים יצא מגדרו. ■